

Право кожного на інформацію

Роз'яснення щодо порядку розгляду звернень громадян, а саме: які обставини законодавством віднесено до таких, що потребують додаткового вивчення під час розгляду звернення та щодо розгляду скарг про порушення законодавства про звернення громадян.

Відповідно до ч.1 ст. 20 Закону України “Про звернення громадян” звернення розглядаються і вирішуються у термін не більше одного місяця від дня їх надходження, а ті, які не потребують додаткового вивчення, - невідкладно, але не пізніше п'ятнадцяти днів від дня їх отримання. Якщо в місячний термін вирішити порушені у зверненні питання неможливо, керівник відповідного органу, підприємства, установи, організації або його заступник встановлюють необхідний термін для його розгляду, про що повідомляється особі, яка подала звернення. При цьому загальний термін вирішення питань, порушених у зверненні, не може перевищувати сорока п'яти днів. Однак, законодавством не передбачено перелік обставин, що потребують додаткового вивчення під час розгляду звернення громадянина.

Працівник органу державної влади, органу місцевого самоврядування, підприємства, установи, організації, до якої громадянин звернувся з письмовою заявою, та на якого керівництвом покладено обов'язок по розгляду даної заяви, враховуючи норми законодавства, інструкцію з діловодства за зверненнями громадян, з урахуванням об'єму запитуваної інформації визначає чи потребує дане звернення додаткового вивчення.

Громадянин, користуючись своїм правом на ознайомлення з матеріалами перевірки провадження за зверненням громадян, може звернутись до органу, установи або організації до якої він подавав свою заяву (скаргу, пропозицію). Більш ефективним інструментом для реалізації даного права може бути запис на особистий прийом до керівника органу, установи або організації, в якому на розгляді перебуває звернення громадянина.

Відповідно до ст. 22 ЗУ “Про звернення громадян” прийом громадян керівництвом проводиться регулярно у встановлені дні та години, у зручний для громадян час, за місцем їх роботи і проживання. Графіки прийому доводяться до відома громадян.

Також, ст. 5 ЗУ “Про звернення громадян” визначено, що у зверненні має бути зазначено прізвище, ім'я, по батькові, місце проживання громадянина, викладено суть порушеного питання, зауваження, пропозиції, заяви чи скарги, прохання чи вимоги. Письмове звернення повинно бути підписано заявником (заявниками) із зазначенням дати. В електронному зверненні також має бути зазначено електронну поштову адресу, на яку заявнику може бути надіслано відповідь, або відомості про інші засоби зв'язку з ним. Застосування електронного цифрового підпису при надсиланні електронного звернення не вимагається.

Звернення, оформлене без дотримання зазначених вимог, повертається заявнику з відповідними роз'ясненнями не пізніш як через десять днів від дня його надходження.

Статтею 16 ЗУ “Про звернення громадян” передбачено, що скарга на дії чи рішення органу державної влади, органу місцевого самоврядування,

підприємства, установи, організації, об'єднання громадян, засобів масової інформації, посадової особи подається у порядку підлеглості вищому органу або посадовій особі, що не позбавляє громадянина права звернутися до суду відповідно до чинного законодавства, а в разі відсутності такого органу або незгоди громадянина з прийнятим за скаргою рішенням - безпосередньо до суду.

Порядок підлеглості визначається відповідно до так званої вертикальної системи підпорядкування органів державно влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій, об'єднань громадян та засобів масової інформації. Предметом оскарження можуть бути як колегіальні, так і одноособові рішення, дії чи бездіяльність суб'єктів оскарження.

Відповідно до ст. 24 ЗУ “Про звернення громадян” особи, винні у порушенні цього Закону, несуть цивільну, адміністративну або кримінальну відповідальність, передбачену законодавством України.

П. 22 ч. 1 ст. 92 Конституції України передбачено, що відповідальність за діяння, визнані злочинами, адміністративними і дисциплінарними правопорушеннями, встановлюється виключно законами.

У коментарі до ст. 24 ЗУ “Про звернення громадян” роз'яснено, що до відповідальності може бути притягнутий орган або посадова особа, які приймали рішення щодо звернення громадянина, а також громадянин, який подав звернення.

Посадові особи за порушення законодавства про звернення громадян можуть бути притягнуті до дисциплінарної відповідальності. Ця відповідальність полягає у застосуванні до таких осіб дисциплінарних стягнень.

Порядок та умови застосування таких стягнень регулюються главою X Кодексу законів про працю.

Особи, що порушили законодавство про звернення громадян, можуть бути притягнуті до цивільної відповідальності судом, в порядку цивільного судочинства.

За порушення законодавства про звернення громадян посадовими особами чи заявником, скоєні під час розгляду звернень або здійснення особистого прийому громадян, визнані законодавством суспільно небезпечними, встановлена кримінальна відповідальність. Досудове слідство проводиться органами та посадовими особами, визначеними у ст.38 Кримінального процесуального кодексу України. Так, ч. 1 цієї статті передбачено, що органами досудового розслідування (органами, що здійснюють дізнання і досудове слідство) є:

1) слідчі підрозділи:

а) органів Національної поліції;

б) органів безпеки;

в) органів, що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства;

г) органів державного бюро розслідувань;

г) органів Державної кримінально-виконавчої служби України;

2) підрозділ детективів, підрозділ внутрішнього контролю Національного антикорупційного бюро України.

Норми, що встановлюють адміністративну відповідальність за порушення законодавства про звернення громадян містяться у Кодексі України про адміністративні правопорушення (далі — КУпАП).

У ст. 254 КУпАП вказано, що про вчинення адміністративного правопорушення складається протокол уповноваженою на те посадовою особою або представником громадської організації.

Відповідно до ст. 255 КУпАП протоколи про незаконну відмову у прийнятті та розгляді звернення, інше порушення ЗУ "Про звернення громадян" можуть скласти уповноважені особи секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини або представники Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини; у частині, що стосується порушення права на інформацію відповідно до Закону України "Про адвокатуру та адвокатську діяльність" протокол про адміністративне правопорушення складає голова ради адвокатів Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва та Севастополя або уповноважений радою член ради адвокатів.

Справи про адміністративні правопорушення, передбачені ст. 212-3 КУпАП, розглядають судді районних, районних у місті, міських чи міськрайонних судів (ст. 221 КУпАП).